

UCHWAŁA NR XXIV/243/2025
RADY GMINY LUBACZÓW

z dnia 22 grudnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów
na lata 2026 – 2031**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz.1153) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214) art. 6 ust.1 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy Lubaczów.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Spraw Społecznych Rady Gminy Lubaczów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Lubaczów

Roman Cozac

Załącznik do uchwały nr XXIV/243/2025
Rady Gminy Lubaczów
z dnia 22 grudnia 2025 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE LUBACZÓW
NA LATA 2026 – 2031**

Lubaczów 2025

Spis treści

WSTĘP	2
ROZDZIAŁ I	3
1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	5
3. ADRESACI PROGRAMU	14
4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU	14
5. REALIZATORZY PROGRAMU	14
ROZDZIAŁ II CZĘŚĆ DIAGNOZYSTYCZNA	15
1. OPIS PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ	15
2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE	31
3. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	32
ROZDZIAŁ III CZĘŚĆ PROGRAMOWA	33
1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE	33
2. CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI PROGRAMU	33
3. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU	39
PODSUMOWANIE	39
SPISY TABEL, WYKRESÓW, OBSZARÓW	40

WSTĘP

Przemoc domowa jest obecna we wszystkich społeczeństwach, bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to problem powszechny, który dotyczyć może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp. Przemoc domowa stanowi jedno z podstawowych zagrożeń dla rodziny. W środowiskach w których występuje ten problem, potrzebne jest interdyscyplinarne wypracowanie modelu pomocy dostosowanej do danej rodziny.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia ochronę rodziny i dzieci, a także stawia przed państwem obowiązek zapewnienia im bezpieczeństwa. To ważne, aby przepisy prawne oraz instytucje działające na poziomie lokalnym, opracowały konkretne strategie przeciwdziałania przemocy domowej i wsparcia osób jej doświadczających.

Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026-2031 jest zadaniem własnym gminy wynikającym z dyspozycji art.6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673).

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej.

Program adresowany jest do szeroko rozumianej społeczności lokalnej, której wiedza i działania mogą sprzyjać ograniczeniu zjawiska przemocy.

Stworzenie gminy wolnej od przemocy wymaga zmiany mentalności, edukacji i działania na różnych poziomach – od instytucjonalnych po indywidualne. Programy takie jak ten mogą stanowić fundament do budowania społeczności, w której przemoc jest nieakceptowana, a osoby dotknięte przemocą mają dostęp do odpowiedniej pomocy i wsparcia.

ROZDZIAŁ I

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa od dawna w świetle legislatury całego świata uznana jest za przestępstwo i zgodnie z tym stosownie traktowana przez kodeks karny. Jednocześnie, mimo oczywistych zapisów prawnych i świadomości konsekwencji stosowania przemocy domowej jest to jedno z najczęściej popełnianych przestępstw. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, że przez całe lata a nawet wieki była powszechnie stosowanym narzędziem wychowawczym czy regulującym relacje. Sytuacje przemocowe często traktowane są jako incydentalne, nieistotne i oczywiste, naznaczone społeczną cichą akceptacją i nadal nie są zgłaszane oraz ignorowane ze strony otoczenia. Nawet wśród osób zajmującym się wsparciem przemoc domowa bywa racjonalizowana, usprawiedliwiana i traktowana z wyrozumiałością.

Tymczasem polskie prawodawstwo jasno określa czym jest przemoc domowa, jakie są jej konsekwencje prawne, jakie są przewidziane kary i jakie instytucje pełnią określone role w przerwaniu tego procesu.

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest znowelizowana ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673). Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej;
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026- 2031 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W myśl art. 6 ust. 2 pkt 1-4 do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobą doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem, redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy zjawiska przemocy na terenie gminy Lubaczów oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej lokalnie.

Podstawą podejmowanych w ramach Programu działań realizowanych we współpracy pomiędzy organizacjami i instytucjami są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383)
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 46 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)
5. Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 123).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151).
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)
9. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917).
10. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 636 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 12 z późn. zm.)
12. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 734).
14. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1228 z późn. zm.)
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1827)
16. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1158).
17. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1165).
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).
19. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia

lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej i przebywania na tym terenie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1576).

20. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. 2023 r. poz. 1163) .
21. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166).
22. Wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 lipca 2024 r. w sprawie wykonywania przez policjantów niektórych czynności w ramach procedury „ Niebieskie Karty” oraz w związku z wydawaniem nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu.
23. Wytyczne Prokuratora Generalnego Nr 2/2024 w sprawie zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej z dnia 9 sierpnia 2024 r.
24. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961, z późn. zm.).

2. DEFINICJE I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Od 22 czerwca 2023 r. przez przemoc domową rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Ponadto w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjnoedukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologicznoterapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są Grupy Diagnostyczno – Pomocowe (wcześniej grupy robocze), które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków

rodziny, charakter pracy. W podstawowym składzie powołany zostaje pracownik socjalny i dzielnicowy. Skład grupy diagnostyczno-pomocowej może zostać poszerzony o:

- pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić pedagog, psycholog lub terapeuta. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Procedura „Niebieskie Karty” między innymi wprowadzono zasadę realizację procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury „Niebieskie Karty” napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej do prowadzenia w/w procedury. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności

podejmowania działań). Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu. Jednocześnie wprowadzono zmianę w prawie dające skuteczne narzędzia pozwalające przerwać przemoc i zapewnić bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego poszerza od połowy sierpnia 2023 r. katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który obejmuje również:

- zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy;
- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w których zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, oraz przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Nowelizacja stanowi zatem uzupełnienie rozwiązań z 2020 r. pod postacią tzw. „Ustawy Antyprzemocowej”, która wprowadziła do porządku prawnego uprawnienie do wydawania wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Wszystkie powyższe zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową są wydane przez: Policję lub Żandarmerię Wojskową, Sąd - postanowieniem o udzielenie zabezpieczenia lub postanowieniem o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa. Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane. Zakazy tracą także moc, w przypadku, gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc domową zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):

- podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę dotkniętą przemocą domową lub - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków. Żandarmerii Wojskowej przyznano uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec

takich osób ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej

Osoba doznająca przemocy domowej może wystąpić do sądu z wnioskiem o:

- zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową,
- zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym i orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. Kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek szybkiego rozpoznania sprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. W przypadku wniesienia apelacji, sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją. Sąd uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby dotkniętej tą przemocą. Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą dotkniętą przemocą domową, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą domową. Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wniosek o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne. Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc domową stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na

cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo grzywny do 5000 złotych.

W art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dodano punkt 4a i 4b oraz ust. 8, co oznacza zmiany w procedurze zapewnianiu dziecku ochrony przed przemocą domową przez pracownika socjalnego. Przed podjęciem decyzji o interwencji na podstawie art. 12a pracownik socjalny w uzgodnieniu z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką dokona oceny ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka w kwestionariuszu szacowania ryzyka zagrożenia dla życia lub zdrowia dziecka. W przypadku zapewnienia dziecku ochrony dziecka udziela się wsparcia psychologa.

Zjawisko przemocy domowej należy zatem analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

RODZAJE PRZEMOCY

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. Fizyczna – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

2. Psychiczna – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;

3. Seksualna – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

4. Ekonomiczna – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawianie lub ograniczanie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowywanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie

rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp;

5. Zaniedbanie – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

6. Cyberprzemoc – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się przez agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawiania przykrości lub wystraszenia innej osoby, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś, szantażowanie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci.

CYKLE PRZEMOCY

Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu.

Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

- faza narastającego napięcia – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę unikać kolejnej awantury;

- faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej w tej fazie osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;

- faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc domową wyraża skruchę, składa obietnice, „sprawca” jest czuły, troskliwy. Przeprasza często towarzyszą łzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje doznającą przemocy domowej w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza ta nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy powtarza się. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doznającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art. 207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od 2 do 12 lat.

SKUTKI PRZEMOCY DOMOWEJ

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiatryczne). Z powodu wielu przykrych doświadczeń cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy - najczęściej dzieci. Dzieci krzywdzone charakteryzują się zaburzeniem zachowania związanym z trudnościami kontrolowania emocji i rozpoznawania sytuacji społecznych oraz obniżeniem poziomu empatii. Przemoc, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. Zmierza do ukształtowania takiego obrazu świata, wzoru przekonań i sądów, w którym wpisana jest ona jako norma. Dziecko wytwarza w sobie przekonanie, że wzajemne relacje polegają na oddziaływaniu na siebie „sprawcy” i „ofiary”. Brutalne wzorce osobowe utrwalają się tak, iż młody człowiek nie ma oporów przed biciem i maltretowaniem słabszych i młodszych kolegów, czym rekompensuje sobie doznane krzywdy. Maltretowanie dzieci zaburza ich rozwój poznawczy i społeczny, co objawia się trudnościami w nawiązywaniu kontaktów interdyscyplinarnych, ograniczając tym samym możliwość wyrównania doznawanego braku więzi emocjonalnych. Poszkodowane dzieci z reguły są nieufne, nastawione do otoczenia wrogo, pełne negatywizmu, słabo reaktywne, często przyjmują postawę biernego oporu. W sytuacjach interpersonalnych dzieci te ujawniają mniejszą ekspresyjność emocjonalną, zachowują się nieprzystępnie i unikają kontaktów z innymi dziećmi. Bywa również tak, że wykazują zachowania agresywne, aspołeczne.

Podejmowanie działań w kierunku ograniczenia zjawiska przemocy domowej jest też znacząco utrudnione ze względu na istniejące, kulturowo uwarunkowane mity i stereotypy, dotyczące funkcjonowania rodziny.

PRZYKŁADOWE STEREOTYPY:

1. W sprawy rodzinne nie należy się wtrącać: "brudy pierze się we własnym domu", "co to za ptak, co własne gniazdo kala?", "wolność Tomku w swoim domku", przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw. "marginesu": *"przemoc i alkohol, to jedno", "to taka porządna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc", "oni oboje mają wyższe wykształcenie - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku", "nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy", "nie ma śladów - nie ma przemocy", itp.;*

Przekonanie to zniekształca obraz zjawiska przemocy, spychając je do środowisk patologicznych. Niestety, z doświadczeń osób przeciwdziałających przemocy w rodzinie wynika, że jest to zjawisko, które dotyczy wszystkich środowisk i warstw społecznych.

2. Kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy: "to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić", "twoja rodzina - świadczy o tobie", "kobieta jest strażniczką domowego ogniska", "widocznie nie dosyć się starałaś", "musisz być samolubną egoistką", itp. Pamiętajmy, że za przemoc odpowiada sprawca - niezależnie od tego, co robiła, czy jak się zachowuje ofiara; dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka, "kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny", "powinnam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci", "dzieci powinny mieć ojca", "lepiej zły ojciec, niż żaden" itp. Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Z badań i doniesień praktyków wynika, że dzieci wychowujące się w rodzinach, gdzie jest przemoc "nasiąkają" przemocą. Nawet jeśli nie są bezpośrednio bite, upokarzane, wykorzystywane, zaniedbywane i molestowane, a "tylko" obserwują przemocowe traktowanie matki przez ojca, to równocześnie są osobami doznającymi przemocy. Dzieci, które są "tylko" świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.
3. Przemoc domowa - to nie takie: z obserwacji i badań wynika, że to co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Wszelkie wzorce wynosi się właśnie z domu rodzinnego. Stanowi on najważniejsze źródło zdobywania wiedzy, nauki, wartości, wzorców i przykładów. Jeśli w domu są wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.

Przemoc domowa jest w Polsce jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania przez państwo działań przeciwdziałającym temu zjawisku. Jak wynika z raportu przygotowanego dla województwa podkarpackiego pn. „Analiza dotycząca skali zjawiska przemocy domowej, realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, realizacji niektórych zadań wynikających z Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030” – dane za 2024 r. z dnia 31.10.2025 r., aż 99,3 % gmin z terenu województwa podkarpackiego odnotowano na swoim terenie występowanie zjawiska przemocy domowej. Osobami najczęściej doświadczającymi przemocy były kobiety oraz dzieci. W grupie osób stosujących przemoc najczęściej wymieniano mężczyzn. W porównaniu do lat poprzednich w analizowanym okresie wzrosła zarówno liczba dzieci doświadczających przemocy domowej – w 2024 r. była ona wyższa, niż w roku 2023 o 26,4%, jak również mężczyzn – o 12% w porównaniu do roku poprzedniego. O 1% w stosunku do 2023 r. zmniejszyła się liczba kobiet doświadczających przemocy domowej.

Powyższe dane budzą niepokój, gdyż pomimo stosowanych różnych narzędzi pomocowych i interwencyjnych, przemoc domowa nadal stanowi problem społeczny. W odniesieniu do liczby ludności województwa podkarpackiego, która na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 2 mln 062 tys. 997 (dane: GUS), przemoc doświadczało 0,4% ogółu populacji województwa. Należy przy tym pamiętać, że przytoczone dane dotyczą jedynie spraw ujawnionych oraz osób pozostających w systemie pomocy. Pozostaje jeszcze grupa spraw nieujawnionych, nie zgłoszonych żadnym służbom, ani instytucjom. Biorąc to pod uwagę, można przypuszczać, że realna liczba osób uwikłanych w problem przemocy domowej może być większa.

3. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 skierowany jest do:

- 1) osób doznających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową.
- 5) przedstawicieli służb, instytucji i organizacji pozarządowych
- 6) podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Lubaczów

5. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 będzie głównie realizowany przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Lubaczowie;
- Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów;
- Komendę Powiatową Policji w Lubaczowie;
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaczowie;
- Placówki oświatowe z tereny Gminy Lubaczów;
- Ośrodki zdrowia z terenu Gminy Lubaczów;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie;
- Sąd Rejonowy w Lubaczowie;
- Prokuraturę Rejonową w Lubaczowie.

ROZDZIAŁ II CZĘŚĆ DIAGNOZYSTYCZNA

1. OPIS PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów. Trudno w sposób jednoznaczny określić skalę zjawiska przemocy domowej nie tylko na poziomie ogólnopolskim, ale również lokalnym. Jest to związane przede wszystkim z uzyskaniem wiarygodnych danych statystycznych charakteryzujących jej rozmiar. Niejednokrotnie przemoc domowa jest zjawiskiem ukrytym, a osoby doznające przemocy nie ujawniają problemu i nie szukają pomocy instytucjonalnej. Znacznie łatwiejsze jest zidentyfikowanie i zobrazowanie skutków przemocy. Czynniki powstrzymujące przed złożeniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa są m.in.: obawa przed sprawcą przemocy, brak wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęć zapomnienia o doznanej krzywdzie, ochrona sprawcy, poczucie wstydu i obawy przed wykluczeniem społecznym. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy w rodzinie pozostanie nieujawniona.

Zgodnie z art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11-11d cytowanej ustawy. Tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego (jst), a także podmiotów z obszaru oświaty, edukacji, zdrowia i służb mundurowych lub sądowych jest kluczowym zadaniem gmin. Mając na uwadze powyższe, diagnozę problemu przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów opracowano w głównej mierze na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaczowie, danych Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów zapewniającego obsługę organizacyjno – techniczną i finansową Zespołu oraz danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaczowie oraz badań ankietowych.

CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBACZÓW

Gmina Lubaczów położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w województwie podkarpackim, w powiecie lubaczowskim i jest gminą wiejską. Zgodnie ze Statutem Gminy Lubaczów, w skład jej wchodzi 23 sołectwa – Antoniki, Bałaje, Basznia Dolna, Basznia Górna, Borowa Góra, Budomierz, Dąbków, Dąbrowa, Hurcze, Karolówka, Krowica Hołodowska, Krowica Lasowa, Krowica Sama, Lisie Jamy, Młodów, Mokrzyca, Opaka, Piastowo, Podlesie, Szczutków, Tymce, Wólka Krowicka oraz Załuże.

Według danych z Urzędu Gminy w Lubaczowie, największą powierzchniowo miejscowością jest Podlesie i zajmuje 25,397 km², co stanowi 12,51% powierzchni Gminy. Pod względem liczby ludności największą jednostką strukturalną w 2023 roku było sołectwo Lisie Jamy, które zamieszkiwało 1 174 osoby (12,72 % ogółu mieszkańców Gminy). Najmniejszą powierzchniowo jednostką jest sołectwo Karolówka – zajmujące 0,45 km², co stanowi 0,22% terenu Gminy.

Gmina Lubaczów na dzień 31.12.2024 roku liczyła 9187 mieszkańców: w tym kobiet 4563, mężczyzn 4624. Struktura ludności gminy przedstawia się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią ok. 18,7 %, osoby w wieku produkcyjnym 62,6 %, a w wieku poprodukcyjnym 18,8%.

W gminie Lubaczów dostrzegalne są problemy społeczne:

- ujemny przyrost naturalny,
- starzenie się społeczności,
- migracja młodzieży do wielkich miast,
- duże bezrobocie,
- bierne korzystanie z pomocy społecznej,
- wielopokoleniowe przywiązanie do pomocy społecznej.

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE BEZPOŚREDNIO PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE LUBACZÓW

Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Lubaczów została oparta na następujących danych:

- sprawozdaniach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaczowie z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- własnych danych statystycznych,
- ankietach przeprowadzonych wśród uczniów szkół podstawowych gminy Lubaczów (50 ankiet),
- ankietach przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy Lubaczów (50 ankiet).

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO W LUBACZOWIE

W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaczowie wchodzi 13 przedstawicieli instytucji ustawowo i statutowo działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy, tj.:

- Kurator Zawodowy Zespołu Kuratorskiej Służby Sadowej Sądu Rejonowego w Lubaczowie;
- Pielęgniarki Zakładu Opieki Zdrowotnej R-36 sp. z o.o. w Lubaczowie;
- Kierownik Rewiru Dzielnicowych Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie;
- Asystent ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie;
- członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Lubaczów;
- przedstawiciele (pedagodzy) 5 szkół podstawowych z terenu Gminy Lubaczów;
- Dyrektor Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów;
- Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych w Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów.

W analizowanym okresie najliczniejszą grupę zawodową stanowili przedstawiciele placówek oświatowych. Tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego reguluje Uchwała Nr LIX/559/2023 Rady Gminy Lubaczów z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Lubaczów.

Zgodnie ze sprawozdaniami z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2021–2024, liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie. W analizowanym okresie widoczne są wahania liczby wszczynanych procedur, jednak ogólna tendencja wskazuje na narastającą skalę zjawiska przemocy domowej, szczególnie w 2024 roku, kiedy odnotowano najwyższą liczbę prowadzonych procedur.

Zgodnie ze sprawozdaniami z realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z lat 2021/2024 można zauważyć, że liczba prowadzonych procedur „Niebieskich Kart” w poszczególnych latach jest wciąż na wysokim poziomie i przedstawia się następująco:

- w 2021 roku było prowadzonych 24 procedur „NK”,
- w 2022 roku było prowadzonych 13 procedur „NK”,
- w 2023 roku było prowadzonych 18 procedur „NK”,
- w 2024 roku było prowadzonych 33 procedur „NK”.

Wzrost liczby prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” uzasadnia potrzebę stałego monitorowania zjawiska oraz doskonalenia współpracy międzyinstytucjonalnej w celu skutecznego reagowania na przypadki przemocy domowej.

Tabela 1. Liczba zakończonych procedur NK z podziałem na powód zakończenia

2021	Powód zakończenia	2022	Powód zakończenia	2023	Powód zakończenia	2024	Powód zakończenia
17	Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”	5	Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.	5	Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”	14	Na podstawie art. 9 h ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej)

Źródło: opracowanie własne

W analizowanym okresie 2021–2024 odnotowano zmienną liczbę zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”. Zakończenie procedur następowało głównie w wyniku ustania przemocy domowej lub uznania, że dalsze prowadzenie procedury nie było zasadne. Największą liczbę zakończonych procedur odnotowano w 2021 roku, następnie nastąpił wyraźny spadek w latach 2022–2023, po czym w 2024 roku ponownie zaobserwowano wzrost liczby zakończonych postępowań.

We wszystkich latach podstawą zakończenia procedur były obowiązujące przepisy prawa, co świadczy o prowadzeniu działań zgodnie z aktualnymi regulacjami oraz o skuteczności podejmowanych interwencji. Procedura „Niebieskiej Karty” stanowi istotne narzędzie reagowania na przemoc domową, a jej zakończenie najczęściej wiąże się z poprawą sytuacji w rodzinie lub trwałym zaprzestaniem stosowania przemocy.

W latach 2021 – 2024 na terenie gminy Lubaczów wyraźnie dominowała przemoc psychiczna. Dane dotyczące form przemocy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Rodzaje przemocy w latach 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Przemoc psychiczna/emocjonalna	11	13	18	33
Przemoc fizyczna	6	9	10	27
Przemoc ekonomiczna				4
Zaniedbywanie				1
Inna (jaka?) - niszczenie mienia				7

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych wskazuje na systematyczny i wyraźny wzrost liczby przypadków zarówno przemocy psychicznej/emocjonalnej, jak i przemocy fizycznej. Przemoc psychiczna pozostaje najczęściej występującą formą przemocy we wszystkich analizowanych latach – jej liczba wzrosła z 11 przypadków w 2021 roku do 33 w 2024 roku. Równocześnie odnotowano znaczący wzrost przemocy fizycznej, z 6 przypadków w 2021 roku do 27 w 2024 roku.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w 2024 roku pojawiły się nowe formy przemocy, które nie były rejestrowane w latach wcześniejszych. Obejmują one przemoc ekonomiczną (4 przypadki), zaniedbywanie (1 przypadek) oraz inne formy przemocy, w tym niszczenie mienia (7 przypadków). Świadczy to o narastającym i coraz bardziej złożonym charakterze zjawiska przemocy, a także o lepszym rozpoznawaniu i zgłaszaniu różnych jej form.

Przedstawione dane jednoznacznie wskazują na potrzebę wzmocnienia działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz interwencyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy psychicznej i fizycznej. Jednocześnie konieczne jest rozwijanie systemu wczesnej identyfikacji mniej oczywistych form przemocy, takich jak przemoc ekonomiczna czy zaniedbywanie, oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom doświadczającym przemocy.

W latach 2021–2024 wśród osób podejrzewanych o stosowanie przemocy dominowali mężczyźni, natomiast ofiarami przemocy najczęściej były kobiety. Struktura ta pozostaje względnie stała na przestrzeni analizowanych lat i wskazuje na utrwalony charakter zjawiska przemocy ze względu na płeć.

Tabela 3. Liczba osób dotkniętych przemocą w latach 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
kobiety	22	13	15	28
dzieci	0	0	3	5
mężczyźni	2	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Dane zawarte w tabeli pokazują, że kobiety stanowiły najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą w każdym z analizowanych lat. Najwyższą liczbę kobiet–ofiार odnotowano w 2024 roku (28 osób), co potwierdza narastającą skalę problemu. Wcześniejsze lata charakteryzowały się niższymi, lecz nadal istotnymi wartościami.

Na uwagę zasługuje również pojawienie się w ostatnich latach dzieci jako ofiar przemocy. W latach 2021–2022 nie odnotowano przypadków przemocy wobec dzieci, natomiast w 2023 roku zarejestrowano 3 takie przypadki, a w 2024 roku ich liczba wzrosła do 5. Spowodowane jest to nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która wskazuje iż w rodzinach w których występuje przemoc domowa, a świadkami są małoletni, to również oni stają się osobami doznającymi przemocy domowej.

Liczba mężczyzn dotkniętych przemocą wystąpiła jedynie w 2021 roku (2 osoby), natomiast w kolejnych latach nie odnotowano takich przypadków.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE LUBACZÓW

Podstawowym zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaczowie jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Członkowie komisji, dzięki swemu doświadczeniu i wiedzy merytorycznej udzielają także pomocy osobom i rodzinom wychodząc naprzeciw problemom przemocy, często związanym z nadużywaniem alkoholu przez osobę stosującą przemoc.

W 2024 roku odbyło się 8 posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaczowie, na które wezwane zostało 35 osób. Z osobami tymi Komisja przeprowadziła rozmowy informacyjno-wychowawczo-dyscyplinujące do życia w trzeźwości. W uzasadnionych przypadkach osoby skierowano do Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lubaczowie lub objęto obserwacją w miejscu zamieszkania. Jedną osobę skierowano na badanie przez biegłego w przedmiocie stwierdzenia uzależnienia od alkoholu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach rozpoznawania rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych alkoholizmem współpracowała z Komendą Powiatową Policji w Lubaczowie, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubaczowie, dyrektorami szkół z terenu Gminy Lubaczów, Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lubaczowie.

Do Sądu Rejonowego w Lubaczowie – III Wydział Rodzinny i Nieletnich w 2024 roku Komisja nie skierowała żadnych wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego wobec osoby nadużywającej alkoholu.

Tabela 4. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe w Gminie Lubaczów w latach 2021-2024

Lata	2022	2023	2024
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe w gminie Lubaczów przez GKRPA.	2	1	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za 2024 r.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, których działanie służy m.in. propagowaniu i umacnianiu życia w trzeźwości oraz promowaniu alternatywnych dla uzależnień form spędzania wolnego czasu, w tym aktywności fizycznej funkcjonuje na normalnym poziomie. Gmina Lubaczów najczęściej współpracowała z gminnymi szkołami, Stowarzyszeniem Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Gminy Lubaczów, Gminnym

Ośrodkiem Kultury w Lubaczowie, Gminną Biblioteką Publiczną w Lubaczowie z/s w Baszni Dolnej, Komendą Powiatową Policji w Lubaczowie, Związkiem Harcerstwa Polskiego Hufiec Lubaczów.

PRZEMOC DOMOWA W GMINIE LUBACZÓW W OPINII MIESZKAŃCÓW

Na potrzeby Programu na terenie gminy Lubaczów przeprowadzono ankietę wśród uczniów szkół podstawowych (50 osób) oraz społeczności lokalnej (50 osób).

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH MŁODZIEŻY

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie gminy oraz zebrania danych niezbędnych do opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031. Badaniem objęto dwie grupy respondentów: młodzież oraz przedstawiciele społeczności lokalnej. Ankieta miała charakter anonimowy, co miało na celu zwiększenie szczerości udzielanych odpowiedzi oraz rzetelność uzyskanych wyników. Poniżej przedstawiono analizę wyników uzyskanych w poszczególnych pytaniach ankiety, wraz z ich interpretacją w kontekście występowania i postrzegania zjawiska przemocy domowej w gminie Lubaczów.

Płeć: Respondenci wskazywali swoją płeć – kobieta lub mężczyzna. Pozwoliło to uwzględnić ewentualne różnice w percepcji przemocy domowej, doświadczeniach oraz sposobach reagowania w sytuacjach zagrożenia.

Wiek: Ankietowani zostali przypisani do jednej z dwóch grup wiekowych: „do 13 lat” oraz „13–18 lat”. Dane te umożliwiają analizę świadomości i doświadczeń związanych z przemocą domową w zależności od wieku, co jest istotne przy opracowywaniu działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do młodzieży w różnym wieku.

Na pytanie ***Czy wiesz czym jest przemoc domowa?*** zdecydowana większość badanej młodzieży wykazała się znajomością pojęcia przemocy domowej. Aż 96% respondentów zadeklarowało, że wie, czym jest przemoc domowa, natomiast jedynie 4% ankietowanych przyznało, że nie posiada wiedzy na temat tego zjawiska. Uzyskane wyniki wskazują na wysoki poziom świadomości młodzieży w zakresie problematyki przemocy domowej, co może być efektem działań edukacyjnych oraz dostępu do informacji na ten temat.

Na pytanie ***Jakie znasz rodzaje przemocy? Wymień te, które znasz.*** Ankietowani najczęściej wymieniali: „psychiczna i fizyczna”. Respondenci również wskazywali inne formy przemocy, co świadczy o zróżnicowanej, lecz stosunkowo szerokiej wiedzy młodzieży na temat tego zjawiska. Najczęściej wymienianymi rodzajami przemocy były: przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna. Część ankietowanych wskazywała również na przemoc seksualną, ekonomiczną oraz cyberprzemoc. Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły także innych form zachowań przemocowych, takich jak „zmuszanie do spożywania alkoholu”. Zebrane odpowiedzi wskazują, że młodzież potrafi rozróżniać różne formy przemocy, choć zakres udzielanych odpowiedzi był zróżnicowany.

Czy znasz przypadki występowania przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów?

Na pytanie dotyczące znajomości przypadków występowania przemocy domowej na terenie gminy 26% respondentów zadeklarowało, że zna takie przypadki, natomiast zdecydowana większość badanych, tj. 74%, wskazała, że nie posiada wiedzy na temat występowania przemocy domowej w swoim najbliższym otoczeniu. Uzyskane wyniki mogą świadczyć o ograniczonej widoczności zjawiska przemocy domowej w społeczności lokalnej młodzieży lub o niechęci do ujawniania tego typu sytuacji, co podkreśla potrzebę dalszych działań informacyjnych oraz wzmacniania świadomości mieszkańców w zakresie reagowania na przemoc.

Czy kiedykolwiek byłeś/byłaś świadkiem przemocy domowej?

Z przeprowadzonych badań wynika, że 20% uczestników badania zadeklarowało, iż było świadkami przemocy domowej, natomiast 80% badanych odpowiedziało przecząco. Otrzymane wyniki wskazują, że co piąty respondent miał bezpośredni kontakt z sytuacją przemocy domowej w swoim otoczeniu. Może to potwierdzać, że zjawisko przemocy domowej występuje w społeczności lokalnej młodzieży, choć często pozostaje ono nieujawnione lub niedostrzegane, co podkreśla konieczność dalszych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Czy uważasz, że byłeś lub jesteś ofiarą przemocy domowej?

Na pytanie dotyczące doświadczenia przemocy domowej 6% respondentów wskazało, że było lub jest ofiarą przemocy domowej, natomiast zdecydowana większość badanych, tj. 94%, zaprzeczyła takim doświadczeniom. Choć odsetek osób deklarujących bycie ofiarą przemocy jest stosunkowo niewielki, uzyskane wyniki potwierdzają, że zjawisko przemocy domowej występuje na terenie gminy. Jednocześnie niska liczba deklaracji może wskazywać na trudności w ujawnianiu tego typu doświadczeń, wynikające m.in. z poczucia wstydu, strachu lub braku wiedzy o możliwościach uzyskania pomocy.

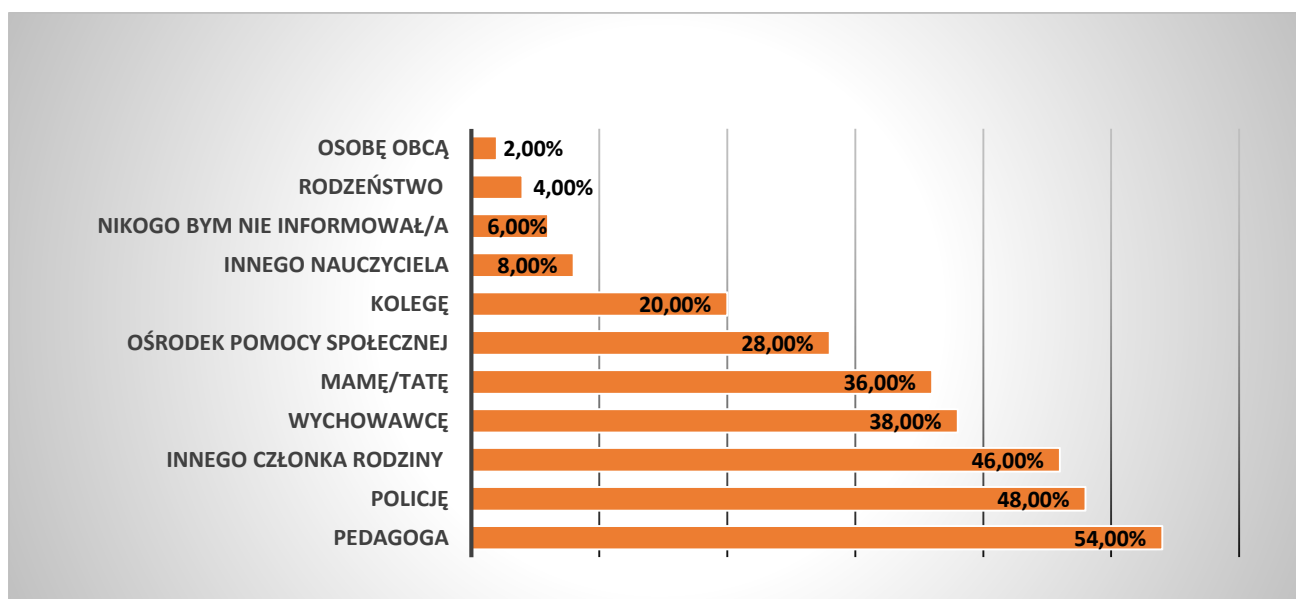
Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek, którzy są ofiarami przemocy domowej lub podejrzewasz, że mogą być ofiarami przemocy domowej?

W odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości osób z najbliższego otoczenia, które mogą doświadczać przemocy domowej, 8% respondentów zadeklarowało, że zna kolegów lub koleżanki będących ofiarami przemocy domowej. Z kolei 72% badanych odpowiedziało przecząco. Jednocześnie 20% ankietowanych wskazało, że posiada podejrzenia, iż ktoś z ich otoczenia może być ofiarą przemocy domowej. Uzyskane wyniki sugerują, że zjawisko przemocy domowej może być obecne w środowisku rówieśniczym, jednak nie zawsze jest ono jednoznacznie rozpoznawane, co podkreśla potrzebę zwiększania wiedzy na temat symptomów przemocy oraz dostępnych form wsparcia.

Czy wiesz, gdzie można zgłosić fakt przemocy domowej?

Zdecydowana większość badanych (86%) zadeklarowała, że wie, gdzie można zgłosić fakt przemocy domowej. Jednocześnie 14% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy. Uzyskane wyniki świadczą o stosunkowo wysokim poziomie świadomości młodzieży w zakresie możliwości zgłaszania przypadków przemocy domowej, jednak jednocześnie wskazują na potrzebę dalszych działań informacyjnych i edukacyjnych, szczególnie skierowanych do osób, które nie wiedzą, gdzie mogą uzyskać pomoc lub zgłosić niepokojące sytuacje.

Wykres 1. Gdzie w opinii młodzieży można zgłosić fakt przemocy domowej z terenu Gminy Lubaczów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ankietowani mieli możliwość wskazania maksymalnie trzech osób lub instytucji, które poinformowałiby w przypadku doświadczania przemocy domowej. Najczęściej wybieraną odpowiedzią był pedagog szkolny, którego wskazało 54% badanych. Wysoki odsetek respondentów deklarował również gotowość poinformowania policji (48%) oraz innego członka rodziny, takiego jak babcia, dziadek, ciocia lub wujek (46%).

Istotna część młodzieży wskazała także wychowawcę (38%) oraz rodziców – mamę lub tatę (36%) jako osoby, do których zwróciliby się po pomoc. Rzadziej wybierano kolegę (20%) oraz ośrodek pomocy społecznej (28%). Niewielki odsetek ankietowanych wskazał innego nauczyciela (8%), rodzeństwo (4%) lub osobę obcą (2%).

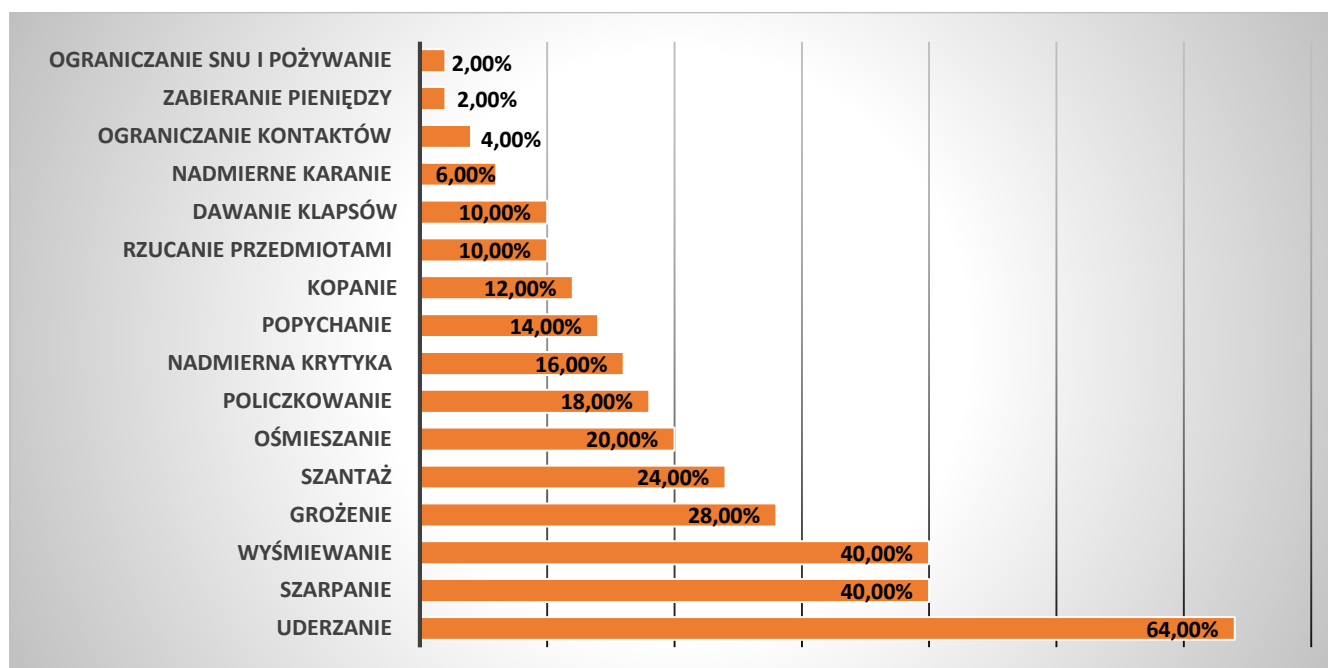
Niepokojący, choć stosunkowo niski, jest fakt, że 6% respondentów zadeklarowało, iż w przypadku doświadczania przemocy domowej nie poinformowałoby nikogo. Wyniki te podkreślają istotną rolę szkoły, rodziny oraz służb publicznych w systemie wsparcia osób doświadczających przemocy, a także wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania zaufania młodzieży do instytucji pomocowych oraz działań profilaktyczno-edukacyjnych.

Czy uważasz, że należałoby poinformować kogoś z dorosłych, gdyby ktoś z Twoich bliskich (z rodziny lub znajomych) doznawał przemocy domowej?

Zdecydowana większość badanych, aż 94%, uważa, że w sytuacji, gdyby ktoś z ich bliskich (z rodziny lub znajomych) doświadczał przemocy domowej, należałoby poinformować osobę dorosłą. Tylko 6% respondentów zadeklarowało przeciwną opinię. Wyniki te wskazują na wysoki poziom świadomości młodzieży w zakresie odpowiedzialnego reagowania na przemoc w otoczeniu oraz gotowość do szukania wsparcia dorosłych w sytuacjach zagrożenia. Jednocześnie podkreślają znaczenie edukacji w zakresie właściwego reagowania i wskazywania właściwych instytucji wsparcia.

Co Twoim zdaniem jest najczęstszą formą przemocy domowej?

Wykres 2. Najczęstsze formy przemocy domowej zdaniem młodzieży

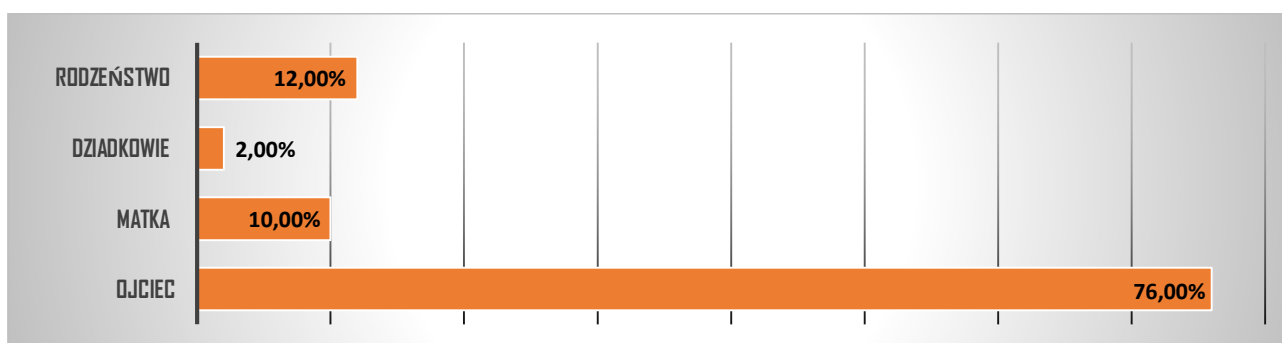

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci mieli możliwość wskazania maksymalnie trzech form przemocy domowej, które ich zdaniem występują najczęściej. Najczęściej wskazywaną formą przemocy fizycznej było uderzanie (64%), natomiast do najczęstszych form fizycznych zaliczono także szarpanie i wyśmiewanie – po 40% wskazań. Inne stosunkowo często wybierane odpowiedzi obejmowały grożenie (28%), szantaż (24%) oraz ośmieszanie (20%). Mniej liczne były wskazania na policzkowanie (18%), nadmierną krytykę (16%), popychanie (14%) i kopanie (12%). Najrzadziej respondenci wymieniali rzucanie przedmiotami (10%), dawanie klapsów (10%), nadmierne karanie (6%), ograniczanie kontaktów (4%) oraz zabieranie pieniędzy i ograniczanie snu i pożywienia (po 2%). Uzyskane wyniki wskazują, że młodzież w dużej mierze postrzega przemoc domową poprzez pryzmat przemocy fizycznej, jednocześnie dostrzegając także jej formy psychiczne i emocjonalne. Zauważalna jest świadomość złożoności problemu oraz różnorodności przejawów przemocy, co może stanowić podstawę do działań edukacyjnych zwiększających wiedzę o wszystkich aspektach przemocy domowej.

Kto według Ciebie jest najczęstszym sprawcą przemocy domowej?

Wykres 3. Sprawcy przemocy domowej zdaniem młodzieży

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci wskazywali, kto ich zdaniem jest najczęstszym sprawcą przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych (76%) wskazała ojca, natomiast matkę jako sprawcę przemocy wymieniło 10% respondentów. Rodzeństwo zostało wskazane przez 12% ankietowanych, a dziadków przez 2%. Wyniki te wskazują, że młodzież postrzega przemoc domową przede wszystkim jako zjawisko związane z ojcem lub innymi dorosłymi członkami rodziny, co odzwierciedla powszechne przekonania o strukturze władzy i dynamice relacji w rodzinie. Jednocześnie uwidaczniają one potrzebę edukacji w zakresie rozpoznawania przemocy ze strony różnych członków rodziny oraz w innych kontekstach społecznych.

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH OSÓB DOROSŁYCH

Badania przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców Gminy Lubaczów, aby uzyskać informacje na temat postrzegania i doświadczeń związanych z przemocą domową w społeczności lokalnej.

Czas zamieszkania na terenie gminy: Respondenci zostali zapytani, od jak dawna mieszkają w gminie. Możliwe odpowiedzi obejmowały: „od urodzenia”, „od 1 roku” oraz „inne”. Dane te pozwalają uwzględnić perspektywę osób z długim stażem zamieszkania w gminie oraz osób stosunkowo nowych, co może mieć znaczenie w interpretacji świadomości społecznej i doświadczeń związanych z przemocą.

Płeć: Respondenci wskazywali swoją płeć – mężczyzna lub kobieta. Informacja ta jest istotna przy analizie postrzegania przemocy domowej i doświadczeń związanych z tym zjawiskiem w kontekście różnic płciowych.

Wiek: Ankietowani mogli zaklasyfikować się do jednej z pięciu grup wiekowych: 18–30 lat, 31–40 lat, 41–50 lat, 51–60 lat oraz powyżej 60 lat. Dzięki temu możliwe jest uwzględnienie różnic pokoleniowych w postrzeganiu przemocy domowej oraz w podejściu do działań profilaktycznych i interwencyjnych.

Czy zna Pan/i przypadki występowania przemocy domowej, lub słyszał/a Pan/i o nich ?

Na pytanie dotyczące znajomości przypadków przemocy domowej w gminie 44% respondentów zadeklarowało, że zna takie przypadki, natomiast 36% wskazało, że słyszało o nich. Jedynie 20% badanych stwierdziło, że nie zna takich sytuacji. Wyniki te wskazują, że zjawisko przemocy domowej jest w pewnym stopniu rozpoznawane w społeczności lokalnej, zarówno poprzez bezpośrednie doświadczenia, jak i informacje pochodzące od innych osób. Jednocześnie pokazują one, że część mieszkańców może nie mieć pełnej wiedzy o skali problemu.

Czy kiedykolwiek był Pan/i świadkiem przemocy domowej ?

W odpowiedzi na pytanie o bycie świadkiem przemocy domowej 42% dorosłych respondentów zadeklarowało, że miało okazję być świadkiem takich sytuacji, natomiast 58% stwierdziło, że nie doświadczyło tego osobiście. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w społeczności lokalnej i była bezpośrednio obserwowana przez znaczną część mieszkańców. Jednocześnie większość respondentów nie zetknęła się osobiście z takimi przypadkami, co może sugerować, że przemoc domowa często pozostaje ukryta lub nieujawniona.

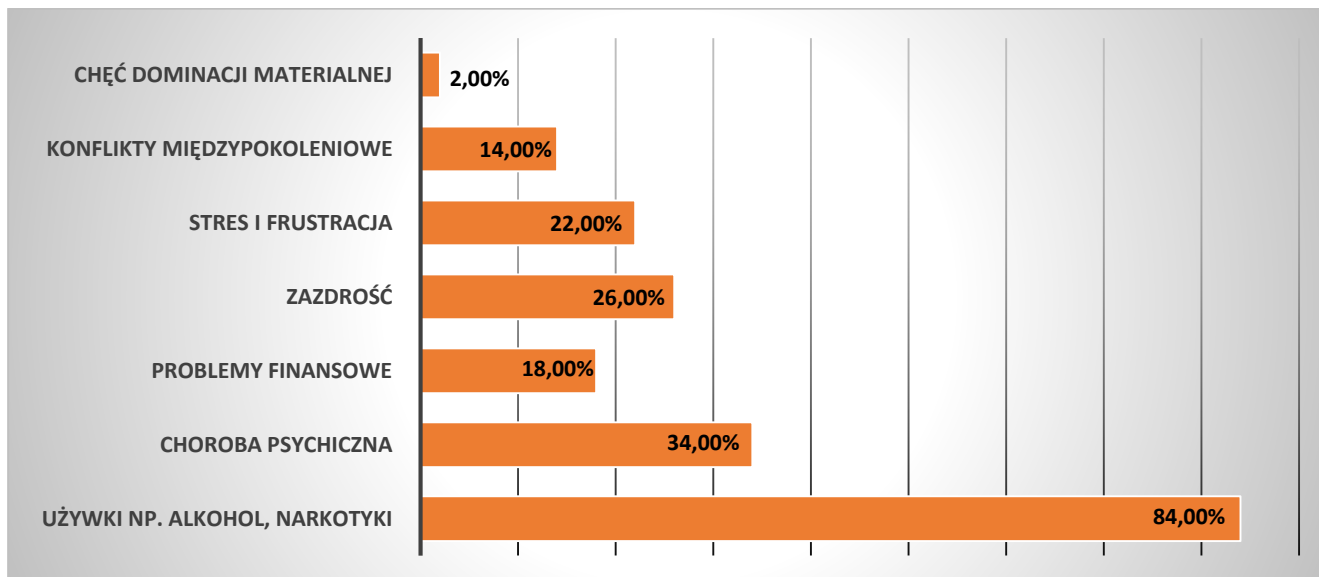
Czy spotkał/a się Pan/i bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy domowej ?

Na pytanie dotyczące bezpośredniego zetknięcia się ze zjawiskiem przemocy domowej 44% respondentów dorosłych odpowiedziało twierdząco, 36% zadeklarowało, że nie spotkało się z takim zjawiskiem, natomiast 20% badanych stwierdziło, że nie pamięta takich sytuacji. Wyniki te wskazują, że niemal połowa

dorosłych mieszkańców miała bezpośredni kontakt z przemocą domową, co potwierdza obecność tego zjawiska w społeczności lokalnej. Jednocześnie znaczący odsetek osób, które nie pamiętają takich przypadków, może sugerować trudności w rozpoznawaniu przemocy domowej lub brak świadomości niektórych form tego zjawiska.

Co według Pana/i jest najczęstszą przyczyną przemocy domowej ? (można zaznaczyć więcej niż jedna odpowiedź)

Wykres 4. Przyczyny przemocy domowej

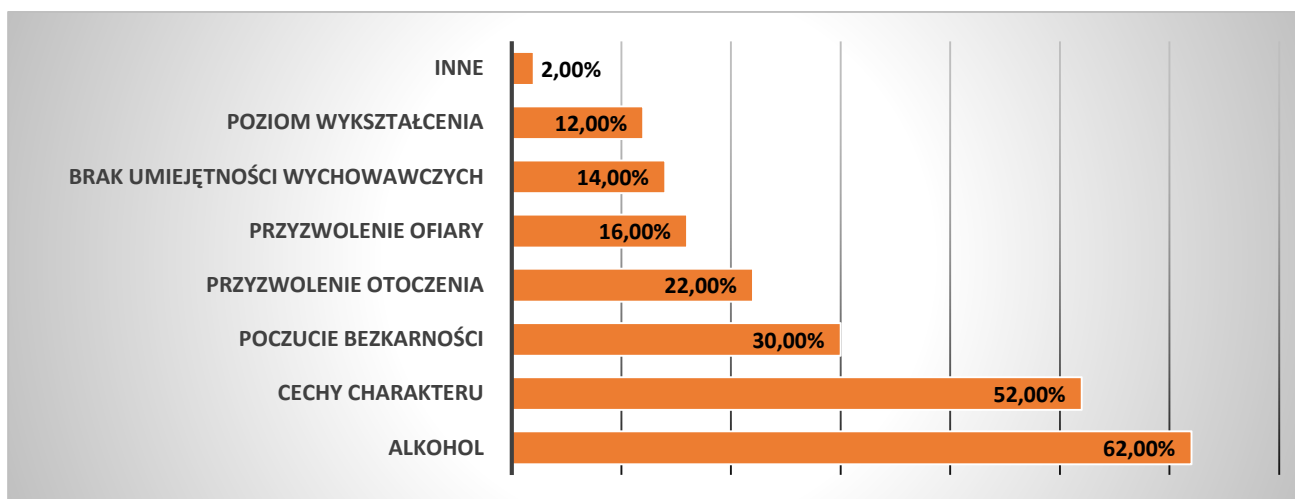

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej przyczyny przemocy domowej. Najczęściej wskazywaną przyczyną były używki, takie jak alkohol czy narkotyki, które wymieniło 84% badanych. Inne często wskazywane czynniki obejmowały choroby psychiczne (34%), zazdrość (26%), stres i frustrację (22%) oraz problemy finansowe (18%). Rzadziej wskazywano konflikty międzypokoleniowe (14%) oraz chęć dominacji materialnej (2%). Wyniki te pokazują, że społeczność lokalna najczęściej postrzega przemoc domową jako zjawisko powiązane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz problemami psychicznymi, jednocześnie dostrzegając także wpływ czynników emocjonalnych i społecznych. Tego typu percepcja może stanowić podstawę do kierowania działań profilaktycznych oraz interwencyjnych, szczególnie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i wspierania zdrowia psychicznego mieszkańców.

Wykres nr Jakie Pan/i zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy domowej?

Wykres 5. Czynniki mogące mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy domowej

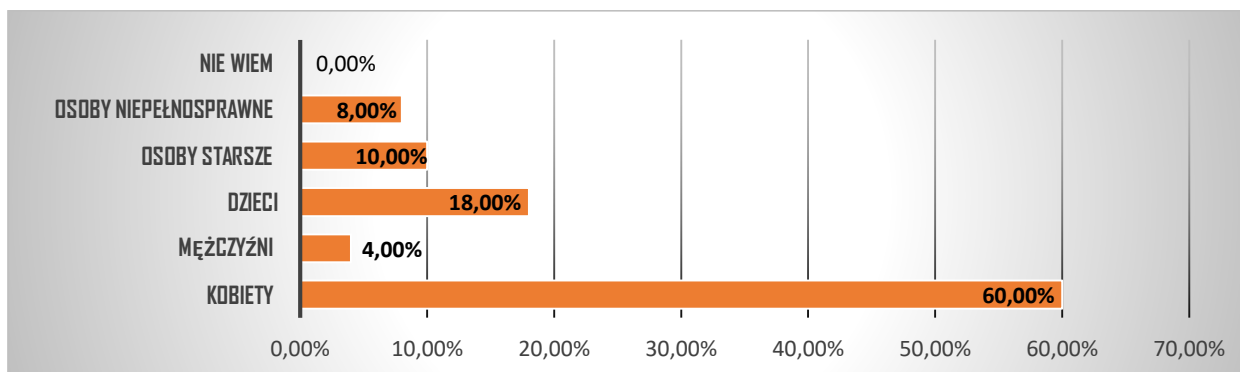

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi dotyczącej czynników wpływających na postępowanie sprawców przemocy domowej. Najczęściej wymieniano alkohol jako czynnik mający istotny wpływ na zachowania przemocowe – wskazało go 62% badanych. Kolejnymi często wymienianymi czynnikami były cechy charakteru sprawcy (52%) oraz poczucie bezkarności (30%). Inne wskazania obejmowały przyzwolenie otoczenia (22%), przyzwolenie ofiary (16%), brak umiejętności wychowawczych (14%) oraz poziom wykształcenia (12%). Rzadko wskazywano inne przyczyny (2%). Wyniki te pokazują, że społeczność lokalna postrzega przemoc domową jako zjawisko wieloczynnikowe, w którym kluczową rolę odgrywają zarówno czynniki indywidualne, jak i społeczne. Szczególnie istotne wydaje się podkreślenie wpływu alkoholu oraz cech charakteru sprawcy.

Kto według Pana/i najczęściej jest sprawcą przemocy domowej ?

Wykres 6. Sprawcy przemocy domowej zdaniem społeczności lokalnej

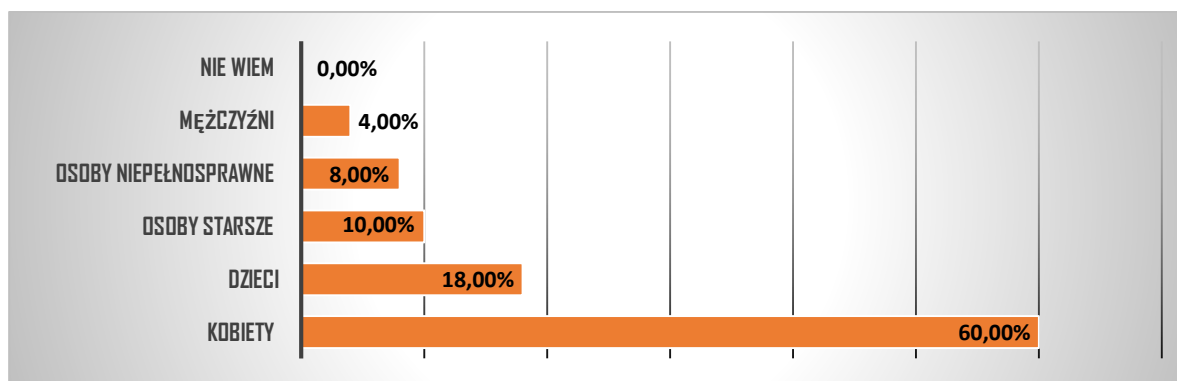

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci oceniali, kto najczęściej jest sprawcą przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych, 88%, wskazała mężczyzn, natomiast kobiety zostały wymienione przez 8% respondentów. Żaden z badanych nie wskazał dzieci jako sprawców przemocy, a 4% odpowiedziało „nie wiem”. Wyniki te odzwierciedlają powszechne postrzeganie przemocy domowej jako zjawiska, którego głównymi sprawcami są mężczyźni.

Kto według Pana/i najczęściej staje się ofiarą przemocy domowej?

Wykres 7. Ofiary przemocy domowej według respondentów

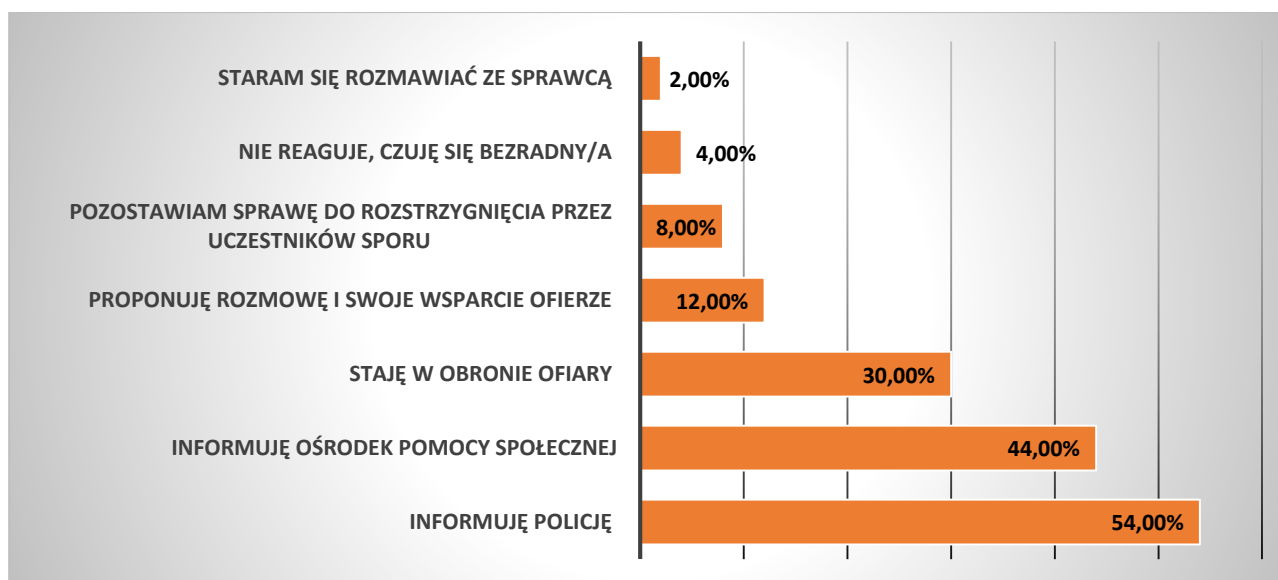

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci oceniali, kto najczęściej staje się ofiarą przemocy domowej. Najwięcej wskazań, 60%, dotyczyło kobiet, co odzwierciedla powszechne postrzeganie przemocy domowej jako zjawiska głównie dotyczącego kobiety. Kolejne grupy najczęściej wymieniane jako ofiary to dzieci (18%), osoby starsze (10%) oraz osoby niepełnosprawne (8%). Mężczyźni zostali wskazani przez 4% respondentów, natomiast nikt nie odpowiedział „nie wiem”. Wyniki te podkreślają, że społeczność lokalna rozumie przemoc domową przede wszystkim w kontekście zagrożeń wobec kobiet i dzieci, co może mieć istotne znaczenie przy planowaniu działań profilaktycznych i wsparcia dla najbardziej narażonych grup.

W jaki sposób zareagowałby Pan/i na przejaw przemocy domowej ?

Wykres 8. W jaki sposób społeczność lokalna zareagowałaby na przejaw przemocy domowej

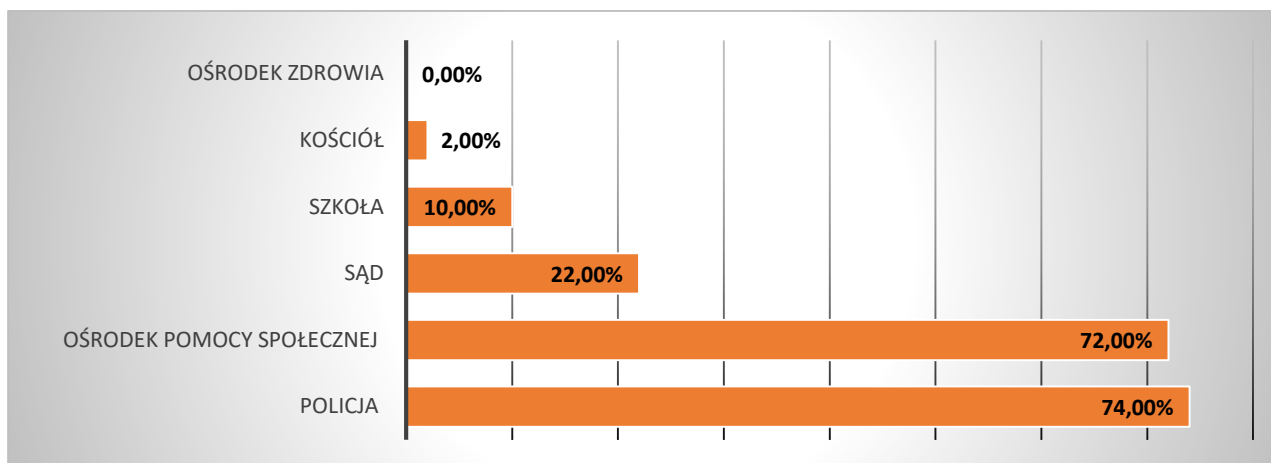
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci wskazywali, jak reagowałoby w sytuacji przemocy domowej. Najczęściej wybraną formą reakcji było powiadomienie Policji, co zadeklarowało 54% badanych. Kolejnymi często wybieranymi odpowiedziami były kontakt z Ośrodkiem Pomocy Społecznej (44%) oraz bezpośrednia obrona ofiary (30%). Część respondentów zadeklarowała proponowanie rozmowy i wsparcia dla ofiary (12%) lub pozostawienie sprawy do rozstrzygnięcia przez uczestników sporu (8%). Niewielki odsetek wskazał na brak reakcji z poczucia

bezradności (4%) lub próbę rozmowy ze sprawcą (2%). Wyniki te wskazują, że dorosła część społeczności lokalnej w dużej mierze deklaruje aktywne reagowanie na przemoc domową poprzez kontakt z odpowiednimi instytucjami oraz wsparcie ofiary. Jednocześnie niewielki odsetek osób nie podejmuje żadnych działań lub próbuje samodzielnie konfrontować sprawcę, co podkreśla znaczenie edukacji i budowania świadomości o właściwych sposobach interwencji.

Pana/i zdaniem na pomoc jakich instytucji może liczyć ofiara przemocy domowej?

Wykres 9. Instytucje do których mogłaby się zgłosić ofiara przemocy według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

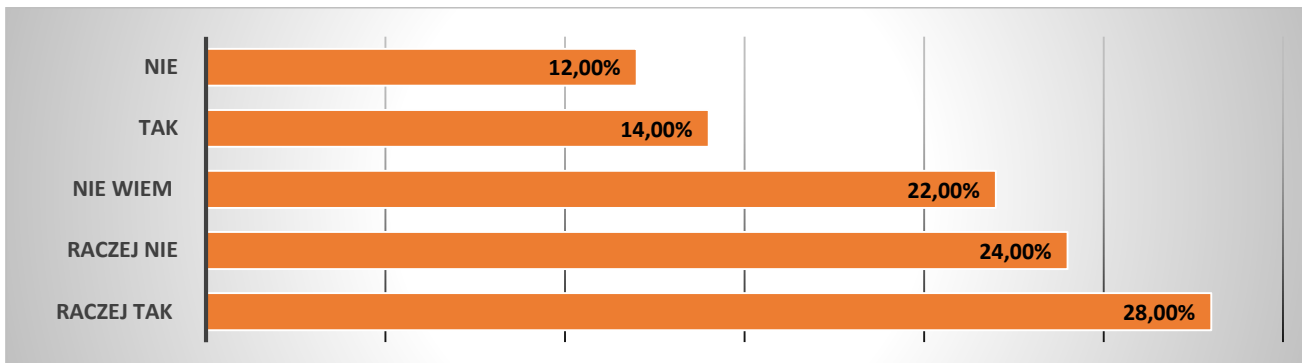
Badani wskazywali instytucje, na pomoc których może liczyć ofiara przemocy domowej, przy czym możliwe było zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi. Najczęściej wymieniano Policję (74%) oraz Ośrodek Pomocy Społecznej (72%), co wskazuje na wysoką świadomość dorosłych mieszkańców dotyczącą dostępnych form wsparcia instytucjonalnego. Sąd jako instytucję udzielającą pomocy wskazało 22% respondentów, szkołę 10%, a Kościół 2%. Żaden z badanych nie wskazał Ośrodka Zdrowia. Wyniki te pokazują, że społeczność lokalna w dużej mierze postrzega przemoc domową w kontekście wsparcia ze strony instytucji państwowych i społecznych, przy jednoczesnym niedostrzeganiu roli niektórych instytucji, takich jak placówki ochrony zdrowia. Podkreśla to potrzebę edukacji mieszkańców w zakresie wszystkich dostępnych form wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

Czy słyszał Pan/i o Zespole Interdyscyplinarnym w Gminie Lubaczów?

Na pytanie dotyczące znajomości Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Lubaczów 70% respondentów odpowiedziało twierdząco, natomiast 30% badanych stwierdziło, że nie słyszało o tym zespole. Wyniki te wskazują na stosunkowo wysoki poziom świadomości społecznej dotyczącej działań instytucjonalnych przeciwdziałających przemocy domowej. Jednocześnie brak wiedzy wśród niemal jednej trzeciej dorosłych mieszkańców podkreśla potrzebę dalszych działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie funkcjonowania lokalnych mechanizmów wsparcia.

Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy Lubaczów?

Wykres 10. Przemoc domowa jako problem społeczny na terenie gminy Lubaczów w opinii społeczności lokalnej

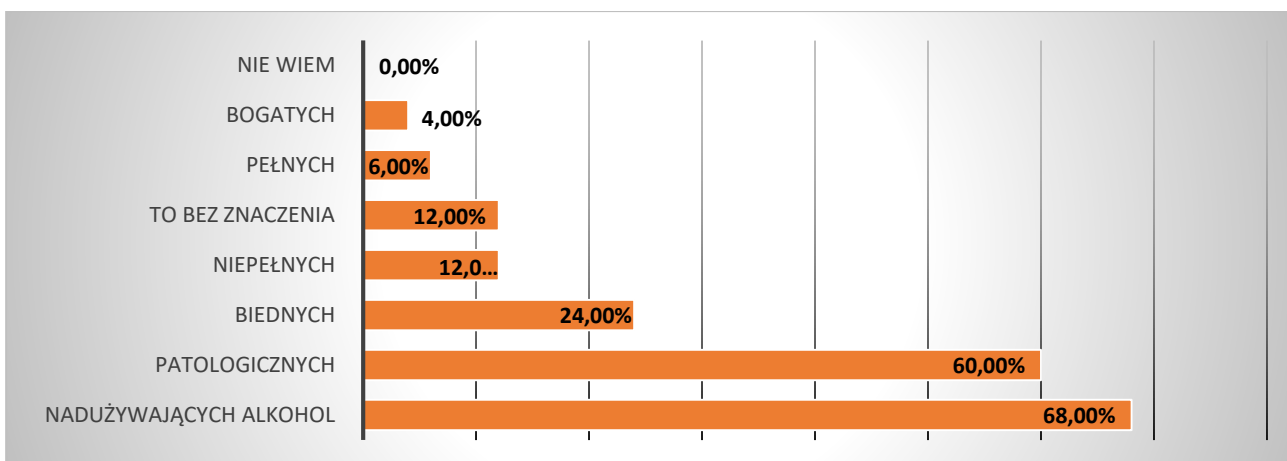

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ankietowani oceniali, czy postrzegają przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy Lubaczów. 14% badanych odpowiedziało jednoznacznie „tak”, a 28% wskazało „raczej tak”, co łącznie daje 42% osób, które dostrzegają problem przemocy domowej w gminie. Z drugiej strony, 12% badanych odpowiedziało „nie”, a 24% „raczej nie”, natomiast 22% respondentów przyznało, że nie wie, czy problem istnieje. Wyniki te wskazują na zróżnicowane postrzeganie problemu przemocy domowej wśród dorosłych mieszkańców. Choć część społeczności jest świadoma istnienia przemocy, duży odsetek osób niepewnych lub negujących problem podkreśla potrzebę prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości skali i konsekwencji przemocy domowej w gminie.

W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

Wykres 11. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Respondenci oceniali, w jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc domowa, przy czym mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Najczęściej wskazywano rodziny nadużywające alkoholu (68%) oraz rodziny patologiczne (60%), co odzwierciedla powszechne postrzeganie przemocy domowej w kontekście problemów wychowawczych i uzależnień. Kolejne wskazania obejmowały rodziny biedne (24%) oraz rodziny niepełne (12%). Część respondentów (12%) uznała, że typ rodziny nie ma znaczenia, natomiast pełne rodziny

wskazało 6%, a bogate 4% badanych. Żaden z respondentów nie wyraził braku wiedzy na ten temat. Wyniki te pokazują, że społeczność lokalna postrzega przemoc domową głównie w kontekście rodzin

z problemami alkoholowymi i patologicznymi, przy mniejszym uwzględnieniu czynników ekonomicznych czy struktury rodziny.

Czy Pana/i zdaniem istnieje ryzyko nasilenia problemu przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów?

Badani oceniali, czy ich zdaniem istnieje ryzyko nasilenia problemu przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów. 32% badanych odpowiedziało twierdząco, 10% zaprzeczyło, natomiast aż 58% przyznało, że nie wie, czy problem może się nasilić. Wyniki te wskazują na wysoki poziom niepewności wśród dorosłych mieszkańców dotyczący potencjalnego rozwoju zjawiska przemocy domowej. Choć część społeczności dostrzega możliwość nasilenia problemu, dominująca liczba osób niepewnych podkreśla potrzebę edukacji oraz monitorowania zjawiska, aby zwiększyć świadomość i przygotować skuteczne strategie przeciwdziałania przemocy domowej w gminie.

W odpowiedzi na pytanie: „***Jak Pana/i zdaniem prowadzone są w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy domowej?***” respondenci przedstawili zróżnicowane opinie. Największa grupa badanych (46%) wskazała odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o niskiej rozpoznawalności podejmowanych w gminie działań profilaktycznych lub niewystarczającym poziomie informacji na ich temat.

40% ankietowanych oceniło działania profilaktyczne jako prowadzone „dobrze”, co sugeruje, że znaczna część społeczności lokalnej dostrzega i pozytywnie ocenia inicjatywy podejmowane przez gminę w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. 10% respondentów uznało, że działania te są realizowane „dostatecznie”, natomiast jedynie 4% oceniło je jako „niedostateczne”. Niewielki odsetek negatywnych ocen może wskazywać, że problemem nie jest jakość samych działań, lecz ich widoczność i dostępność informacji dla mieszkańców.

W odpowiedzi na pytanie otwarte: „***Jakie działania należałoby podjąć w Gminie Lubaczów w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej?***” ankietowani najczęściej wskazywali na potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych, edukacyjnych oraz wsparcia specjalistycznego. Respondenci zwracali uwagę na konieczność prowadzenia regularnych kampanii informacyjnych i edukacyjnych dotyczących problemu przemocy domowej, w tym kampanii społecznych realizowanych w lokalnym środowisku. Podkreślano również znaczenie udostępniania informacji na temat dostępnych form pomocy, m.in. poprzez ulotki oraz internet, co mogłoby zwiększyć świadomość mieszkańców i ułatwić osobom doświadczającym przemocy dotarcie do odpowiednich instytucji. Istotnym obszarem wskazywanym przez ankietowanych było zwiększenie dostępu do profesjonalnego wsparcia, w szczególności pomocy psychologicznej i prawnej. Wśród odpowiedzi pojawiały się sugestie dotyczące rozmów z psychologiem, poszukiwania profesjonalnej pomocy oraz zapewnienia specjalistycznego wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy. Część respondentów akcentowała także potrzebę częstszej kontroli i monitorowania rodzin, w których występuje przemoc domowa, połączonej z rozmowami wspierającymi oraz działaniami pomocowymi. Wskazywano również na konieczność konsekwentnej realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej.

Jednocześnie część ankietowanych nie potrafiła wskazać konkretnych działań lub nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy mieszkańców na temat możliwych form przeciwdziałania przemocy domowej.

Podsumowując ogólne i najistotniejsze wnioski płynące z analizy badań młodzieży i społeczności lokalnej, zarówno młodzież, jak i dorośli mają świadomość istnienia przemocy domowej w gminie, choć w wielu przypadkach pozostaje ona ukryta lub trudna do zauważenia. Przemoc fizyczna i psychiczna są postrzegane jako dominujące. Mężczyźni najczęściej wskazywani są jako sprawcy, a kobiety i dzieci jako główne ofiary. Alkohol, uzależnienia oraz choroby psychiczne sprawców są uznawane za najważniejsze przyczyny przemocy domowej. Istotny jest także wpływ cech charakteru sprawcy i poczucie bezkarności. Zarówno młodzież, jak i dorośli wiedzą, gdzie zgłosić przemoc (Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, pedagog), choć nie wszyscy znają lokalne mechanizmy wsparcia, takie jak Zespół Interdyscyplinarny. Większość dorosłych deklaruje aktywne działania w sytuacjach przemocy, a młodzież wskazuje dorosłych, do których mogłaby się zwrócić. Jednocześnie część badanych czuje się bezradna lub nie wie, jak reagować. Duży odsetek dorosłych nie jest pewny, czy przemoc domowa jest istotnym problemem lub czy może się nasilić, co podkreśla potrzebę dalszej edukacji i działań informacyjnych w gminie. Kobiety, dzieci, osoby starsze i osoby niepełnosprawne są uznawane za najbardziej narażone na przemoc.

Najważniejszy wniosek praktyczny: konieczne jest prowadzenie programów profilaktycznych i edukacyjnych, które zwiększą świadomość, wsparcie dla ofiar oraz gotowość społeczności do reagowania na przemoc domową, ze szczególnym uwzględnieniem grup najbardziej narażonych.

2. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W Gminie Lubaczów bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy domowej zajmuje się sieć instytucji:

- 1) Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów,
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Prokuratura Rejonowa w Lubaczowie,
- 5) Placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa im. Poety ks. Jana Twardowskiego w Krowicy Samej;
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Młodowie;
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baszni Dolnej;
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lisich Jamach;
 - Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Załużu
- 6) Ośrodki zdrowia:

ZOZ R-36, Przychodnia Rejonowa w Lubaczowie oraz Punkt Zdrowia w Krowicy Samej;

NZOZ LUMED z przychodnią w Lubaczowie oraz Ośrodkiem Zdrowia na terenie gminy Lubaczów w Opace i w Baszni Dolnej.
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie
- 8) Sąd Rejonowy w Lubaczowie – kuratorzy zawodowi i społeczni,
- 9) Organizacje pozarządowe,

10) inne zainteresowane instytucje.

3. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono obszary zwierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grupy odbiorców:

- 1) Profilaktyka, diagnoza i edukacja społeczna.
- 2) Prowadzenie systemów informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 3) Działanie, spójny system współpracy i koordynacji między służbami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej .
- 4) Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 5) Podnoszenie jakości kształcenia i doskonalenia zawodowego osób przygotowujących się do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz osób realizujących te zadania.
- 6) Wyznaczanie kierunków działań dla podmiotów i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
- 7) Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 8) Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja społeczna. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, pomaganie osobom doznającym przemocy domowej, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ III CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 jest dokumentem opracowanym na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

Głównymi założeniami przedmiotowego programu są: kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu, który ukierunkowany jest na wsparcie i ochronę osób doznających przemocy domowej, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc domową, edukację kadr instytucji, które zaangażowane są w działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację lokalnego społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, że przemoc domowa jest przestępstwem, a najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy i zatrzymanie tej przemocy. Bez realizacji wymienionych powyżej założeń pomoc jest zwykle nieskuteczna. Jedna instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemy przemocy domowej. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wzrost świadomości społecznej powinien przyczynić się do zapobiegania przemocy domowej, umożliwić szersze reagowanie, a także spowodować, że osoby stosujące przemoc będą odczuwać brak akceptacji dla swoich zachowań i działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu przemocy domowej oraz łagodzeniu niosących za sobą następstw.

2. CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI PROGRAMU

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 – 2031 jest **„Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz udzielenie wsparcia dla osób doznających przemocy w Gminie Lubaczów”**.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań. Określone w programie zadania będą realizowane przez włączone w realizację Programu instytucje. Program ma być dokumentem aktywnym i praktycznie wspierać zarówno osoby fizyczne jak i instytucje w przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie Gminy Lubaczów.

CELE SZCZEGÓŁOWE, OBSZARY, KIERUNKI I DZIAŁANIA NINIEJSZEGO PROGRAMU:

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
- 4) Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Wskaźnik ogólny: Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej, w tym: liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy w związku z przemocą domową

Obszar 1 Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

CEL I	
Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	
Kierunki działań	Realizatorzy
1) Prowadzenie badań nad zjawiskiem występowania przemocy na terenie Gminy Lubaczów (m. in. diagnozy, sprawozdania, ewaluacje, badania ankietowe); 2) Realizowanie porad oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; 3) Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w tym tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy; 4) Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy, zwalczania stereotypów i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację lokalnych akcji i kampanii lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej; 5) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej; 6) Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno – informacyjnych (np. plakatów, broszur, ulotek), w tym na temat przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy oraz innych zagrożeń ze strony nowoczesnych technologii komunikowania; 7) Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców; 8) Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących zapobiegania przemocy domowej (w szczególności wobec dzieci, kobiet, osób starszych lub niepełnosprawnych);	- Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów - Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubaczowie - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - placówki oświatowe na terenie Gminy Lubaczów - placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Lubaczów - Urząd Gminy Lubaczów - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie

Wskaźniki:

- 1) liczba opracowanych raportów dotyczących zjawiska przemocy domowej,
- 2) liczba udzielonych porad,
- 3) liczba placówek oświatowych realizujących programy profilaktyczne, liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników w/w działań,
- 4) liczba akcji lokalnych i ogólnopolskich kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, w których uczestniczyła Gmina Lubaczów, oraz liczba uczestników w/w akcji/kampanii,
- 5) liczba opracowanych i udostępnionych materiałów informacyjnych,
- 6) liczba przeprowadzonych spotkań, pogadek profilaktycznych dla rodziców oraz liczba uczestników,
- 7) liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych w ramach programów profilaktycznych.

Termin realizacji: 2026 -2031*Obszar 2 Ochrona, pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy domowej*

Cel II Zwiększenie działań w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej i rozszerzenie dostępności pomocy.	
Kierunki działań	Realizatorzy
1) Aktywna działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaczowie, 2) Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno – pomocowych, 3) Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”, 4) Działania pomocowe skierowane do konkretnych rodzin dotkniętych przemocą domową w ramach procedury „Niebieskie Karty”, 5) Diagnozowanie sytuacji rodziny, opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pomocy dla osób doznających przemocy domowej, 6) Kierowanie w celu uzyskania poradnictwa socjalnego, psychologicznego, pedagogicznego, medycznego, prawnego osób doznających przemocy domowej, a także prowadzenie pracy socjalnej, 7) Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej poprzez np. zapewnienie schronienia, udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej, pomoc prawna w działaniach separujących osoby doznające przemocy domowej od osób stosujących przemoc; 8) Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej, 9) Zapewnienie sprawnego systemu współpracy służb we wdrażaniu procedury z art. 12a	- Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów - Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Lubaczowie - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaczowie - Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - placówki oświatowe na terenie Gminy Lubaczów - placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Lubaczów

ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania przemocy domowej, 10) Publikowanie na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.	
---	--

Wskaźniki:

- 1) liczba spotkań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubaczowie,
- 2) liczba utworzonych i funkcjonujących grup diagnostyczno – pomocowych,
- 3) liczba interwencji związanych z przemocą domową, liczba założonych Niebieskich Kart,
- 4) liczba osób doznających przemocy domowej,
- 5) liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad, liczba osób korzystających z poradnictwa,
- 6) liczba opracowanych indywidualnych programów pomocy dla osób doznających przemocy domowej,
- 7) liczba osób, którym zapewniono schronienie, liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej i rzeczowej,
- 8) liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych dot. przemocy domowej,
- 9) liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową.

Termin realizacji: 2026- 2031

Cel III	
Zwiększenie skuteczności programów dla osób stosujących, a także podejrzanych o stosowanie przemocy domowej	
Kierunki	Realizatorzy
1) Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”, 2) Motywowanie i kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych lub psychologiczno – terapeutycznych, 3) Prowadzenie rozmów ostrzegawczo dyscyplinujących z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc domową, 4) Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób stosujących przemoc domową, 5) Kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu, 6) Działania separujące osoby stosujące przemoc domową od osób doznających przemocy (nakaz/zakaz), 7) Monitoring po zamknięciu procedury „Niebieskie Karty” (art. 9h ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).	- Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów - Gminny Zespół Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubaczowie, - Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - Żandarmeria Wojskowa - placówki oświatowe na terenie Gminy Lubaczów placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Lubaczów - Prokuratura Rejonowa w Lubaczów - podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych

Wskaźniki:

- 1) liczba osób skierowanych do programów korekcyjno – edukacyjnych oraz programów psychologiczno – terapeutycznych, liczba osób uczestniczących w wyżej wymienionych programach, liczba osób, które ukończyły powyższe programy,
- 2) liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa,
- 3) liczba złożonych zawiadomień w sprawie wykroczenia z art. 66c Kodeksu Wykroczeń,
- 4) liczba skierowanych wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) liczba założonych i zakończonych kart w ramach procedury „Niebieskie Karty”, liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- 6) liczba osób wobec, których zastosowano nakaz/zakaz.

Termin realizacji: 2026 -2031

Cel IV Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.	
Kierunki działań	Realizatorzy
1) Wskazywanie na potrzeby szkoleniowe kadr, w tym członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno – pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, 2) Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli podmiotów, podejmujących działania na rzecz rodzin doznających przemocy domowej (w tym w szczególności zadbanie o sferę psychiczną pracowników poprzez szkolenia z zakresu radzenia sobie ze stresem, motywacji, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu), motywowanie do udziału w szkoleniach organizowanych przez podmioty zewnętrzne, 3) Zapewnienie dostępu pracownikom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych.	- Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów - Gminny Zespół Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubaczowie, - Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - placówki oświatowe na terenie Gminy Lubaczów placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy Lubaczów

Wskaźniki:

- 1) liczba prowadzonych szkoleń w zakresie podnoszenia kompetencji służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej, liczba uczestników szkoleń,
- 2) liczba osób korzystających z wyżej wymienionych form wsparcia zawodowego,
- 3) liczba zakupionych i udostępnionych materiałów edukacyjnych dla pracowników pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Termin realizacji: 2026 - 2031

3. MONITOROWANIE, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Ocena jakości realizowanych w ramach Programu działań będzie odbywała się w oparciu o prowadzony monitoring i sprawozdawczość.

MONITOROWANIE

Monitoring Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na bieżąco na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą pozyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Centrum Usług Społecznych Gminy Lubaczów przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I WYMIANA INFORMACJI

Wypełniając powinność wymiany informacji, która ma na celu zapewnić sprawne i skoordynowane działania gminnych instytucji oraz podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Przewodniczący Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubaczowie, do dnia 31 marca każdego roku przedstawia Radzie Gminy Lubaczów sprawozdanie, zawierające zbiorcze informacje z realizacji Programu, pozwalające ocenić stan realizacji celów i wskaźników programu.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026 – 2031 będzie finansowany corocznie z budżetów jednostek realizujących Program. Zadania Programu mogą być finansowane również z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

PODSUMOWANIE

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia. Efektywność działań na rzecz osób doznających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy w rodzinie. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochronie Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026-2031 przyświecać będzie potrzeba zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.

SPISY TABEL, WYKRESÓW, OBSZARÓW

Tabela 1. Liczba zakończonych procedur NK z podziałem na powód zakończenia	17
Tabela 2. Rodzaje przemocy w latach 2021-2024	18
Tabela 3. Liczba osób dotkniętych przemocą w latach 2021-2024	18
Tabela 4. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe w Gminie Lubaczów w latach 2021-2024	19
Wykres 1. Gdzie w opinii młodzieży można zgłosić fakt przemocy domowej z terenu Gminy Lubaczów	21
Wykres 2. Najczęstsze formy przemocy domowej zdaniem młodzieży	23
Wykres 3. Sprawcy przemocy domowej zdaniem młodzieży	23
Wykres 4. Przyczyny przemocy domowej	25
Wykres 5. Czynniki mogące mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy domowej	26
Wykres 6. Sprawcy przemocy domowej zdaniem społeczności lokalnej	26
Wykres 7. Ofiary przemocy domowej według respondentów	27
Wykres 8. W jaki sposób społeczność lokalna zareagowałaby na przejaw przemocy domowej	27
Wykres 9. Instytucje do których mogłaby się zgłosić ofiara przemocy według ankietowanych	28
Wykres 10. Przemoc domowa jako problem społeczny na terenie gminy Lubaczów w opinii społeczności lokalnej	29
Wykres 11. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc	29
Obszar 1 Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna	34
Obszar 2 Ochrona, pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy domowej	35
Obszar 3 Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową	37
Obszar 4 Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	38

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej.

„Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej w Gminie Lubaczów na lata 2026-2031” zakłada działania profilaktyczne, ochronne i doskonalące dotychczasowe działania jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Nadrzędnym celem Programu jest dobro i bezpieczeństwo rodziny, w szczególności ochrona osób doświadczających przemocy, w tym dzieci. Cel ten można osiągnąć jedynie przez interdyscyplinarne działania służb i podmiotów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy i ochroną ofiar przemocy domowej. Biorąc pod uwagę powyższe przyjęcie niniejszej uchwały jest potrzebne i zasadne.